Билтен

Број 8, мај 2011. године

Представништво Републике Српске

Установа за унапређење економске, научно-техничке, културне и спортске сарадње између Републике Српске и Републике Србије

ИЗДВАЈАМО

ИНСТИТУТ "МИХАЈЛО ПУПИН" И У БАЊАЛУЦИ

КОПРОДУКЦИЈА ТРИ ПОЗОРИШНЕ КУЋЕ

ФПН У БАЊАЛУЦИ: УЗ ПОДРШКУ КОЛЕГА ИЗ БЕОГРАДА

ТУРИЗАМ: БАЊА КУЛАШИ

ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СРБИЈИ

Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија
Тел: 00 381 11 324 6633
Факс: 00 381 11 323 8633
E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs

Садржај

У фокусу
Консултације директора представништава РС 3

Научна сарадња
Институт “Михајло Пупин” и у Бањалуци 4

Култура
Копродукција три позоришне куће 5

Образовање
ФПН у Бањалуци: уз подршку колега из Београда 6

Туризам
Бања Кулаши 8

Лидери привредног развоја
“Celex” из Приједора на челу 11

Општине РС
Берковићи 14

У фокусу

Консултације директора представништава РС

Половином прошлог мјесеца у Бањалуци је у Министарству за економске односе и регионалну сарадњу одржан редовни радни састанак директора представништава Републике Српске у Београду, Москви, Риселу, Јерусалиму, Штутгарту и Риселу. Ради се о представништвима за привредну, културну, научну, техничку и спортску сарадњу преко којих РС, у складу са Дејтонским споразумом, развија директне везе са земљама домаћинима.

Ширење мреже и нове инвестиције

Досадашњи рад представништава у Србији, Русији, Израелу, Њемачкој и Белгији дао је врло позитивне резултате, па је министарка Жељка Цвијановић, која је испред Владе РС задужена за њихову координацију, најавила да ће за неколико недјеља бити отворено и представништво у Бечу, те да се за крај ове односно почетак сљедеће године планира отварање представништва и у Вашингтону.

Тематски дио састанка био је посвећен иностраним инвестицијама у РС, као неопходној подршци привредном развоју и расту запослености у периоду када још нису превладане посљедице глобалне економске кризе. Шефови представништва су прихватили иницијативу министарке Цвијановић и најавили да ће се у предстојећем периоду ангажовати да анимирају што већи број привредних субјеката и пословних заједница из земаља у којима дјелују. А неке већ започете конкретне иницијативе презентоване су већ у току овог састанка.

Министарка Жељка Цвијановић

Тако је Душко Перовић, шеф Представништва у Москви, обавијестио госпођу Цвијановић да је "Гаспрому" и надлежном руском министарству благовремено предата сва потребна документација за укључивање РС у енергетски мегапројекат "Јужни ток" те да се очекује да већ у августу буде завршен бизнис план. Перовић је такође пренио велико интересовање руских туристичких агенција за РС, те њихову спремност за отварање редовне авионске линије која би једном недјељно повезивала Москву са Бањалуком. Шеф представништва РС у Јерусалиму Арије Ливне напоменуо је да са домаћим предузећима и ираелским партнерима управо ради

Изјава министарке Цвијановић специјално за Билтен

"И овај наш састанак потврдио је значај представништава РС у свијету и потребу за ширењем мреже нових. Од Пројектно-инвестиционе конференције, која је планирана за јесен очекујем нове импулсе за развој привреде РС."

У једном од наредних бројева објавићемо шири интервју у коме госпођа Цвијановић, између осталог, говори о томе каква је разлика између класичне дипломатије на нивоу БиХ и представништава РС у свијету, да ли је послије Беча и Вашингтона у плану отварање још неких представништава, које су специфичности Предсатвништва у Београду итд.

У фокусу

на пројекту градње стакленика за узгој раног поврћа, што би омогућило заједнички извоз на тржиште ЕУ. И директори остала три представништва, Марио Ђурагић у Бриселу, Мићо Ћетковић у Штутгарту и Млађен Цицовић у Београду, такође су говорили о конкретним активностима, које су планиране или су већ у току.

Конференција у септембру

На приједлог министарке Цвијановић, на састанку је закључено да се у Бањалуци на јесен, највјероватније већ у септембру, одржи Међународна пројектно-инвестициона конференција за коју ће шефови иностраних представништава РС обезбиједити учешће потенцијалних инвеститора из пет земаља својих домаћина. Поред српских, руских, израелских и белгијских привредника, на скупу би се већ могли појавити и аустријски.

Научна сарадња

Институт "Михајло Пупин" и у Бањалуци

Министар просвете и науке Републике Србије Жарко Обрадовић, министар науке и технологије Републике Српске Јасмин Комић и директорт Инстиута "Михајло Пупин" у Београду Владан Батановић потписали су 5. априла у Београду Споразум о научно-технолошкој и пословно-техничкој сарадњи којим су прецизирани финансирање и рокови за оснивање Института "Михајло Пупин" у Бањалуци.

Министри Комић и Обрадовић приликом потписивања Споразума

Почетак рада Института, који ће имати сједиште на Електротехничком факултету у Бањалуци, планиран је за јун ове године, а у њему ће моћи да се запосле стручњаци који су своје образовање стекли на универзитетима у Републици Српској, и то првенствено на електротехничким факултетима.

Заједничко учешће на међународним пројектима, размјена стручњака, стипендирање најбољих студената, гостовање предавача из Института у Београду на факултетима у Републици Српској, само су дио активности и размене знања који се планирају.

Министар Обрадовић је рекао да је оснивање заједничког института наставак добре сарадње између Србије и Републике Српске и подсјетио да је то добар показатељ да се може заједнички наступити и у области науке и истраживања.

Министар Комић је нагласио да је за Републику Српску оснивање заједничког института у Бањалуци потврда јачања пријатељских веза и односа који су суштина специјалних и паралелних веза Републике Србије и Републике Српске.

Он је истакао да ће оснивање института у Бањалуци допринијети информационо-комуникационим технологијама, омогућити младим људима да учествују у међународним пројектима, али и изразио наду да ће заједнички институт дати резултате и на пољу привредног развоја.

Споразумом је предвиђено да 60 одсто оснивачког капитала у Бањалуци обезбиједи Институт "Михајло Пупин" из Београда, а по 20 одсто Универзитети у Бањалуци и Источном Сарајеву.

Култура

Копродукција три позоришне куће

Након распада Југославије и ратно-поратног периода "псовања и пљувања" по свему ономе у шта се претходних деценија заклињало, посљедњих година је наступио период југоносталгије. Популарни естрадни умјетници из различитих дијелова бивше Југославије са великим успјехом и сада по комшилуку буде лијепе успомене на заједнички живот у једној држави. Драмска представа "Седам и по" коју су, на основу истоименог текста и филма Мирослава Момчиловића, удруженим снагама реализовали Атеље 212, Народно позориште РС и Новосадско позориште, представља искорак у трећи период.

"Седам и по" у Атељеу 212

То је период трезвеног истраживања изразитих специфичности и дубоких разлика које су објективно дијелиле народе и средине "од Триглава до Ђевђелије". Након националистичког гњева и сентименталне носталгије, коначно смо стигли до рационалног реализма који препознаје посебне језике, културне традиције, нивое економске развијености, националне менталитете и сл. Порука представе "Седам и по" могла би да гласи: "Није толико чудо у томе што смо се разишли, него у томе колико смо дуго остали заједно." У духовито аранжираном Програму представе наведени су мејлови које су размјењивали редитељ Даријан Михајловић, директор Атељеа Кокан Младеновић и остали актери у припреми овог занимљивог позоришног пројекта. Идеја је драмски оригинално развијена кроз серију негативних етноцентричких стереотипа и предрасуда, које су и у најбољим југославенским временима узајамно његовали "наши народи и народности".

У омнибусу од седам прича као да су оживљени познати вицеви о "шкртим Јанезима", о "културно извјештаченим Штефецима" "о наивним Суљи и Мији", и "о Соси и Лали", а нису изостале анегдоте ни о црногорској разметљивости, српској лијености итд. Компонована као серија лабаво повезаних драмских минијатура, представа плијени динамиком али, неизбјежно, биљежи успоне и падове. А у бројном извођачком ансамблу, у коме се поједини глумци појављају у више улога, издвајају се Светислав Буле Гонцић, Зоран Цвијановић, Ружица Сокић, Николина Јелисавац и Борис Шавија. Инвентивну сценографију урадила је Марија Калабић, костимографију Нинела Петровић, музику Марко Грубић, а на представи су радила три драматурга: Радмила Смиљанић, Јелена Мијовић и Ката Гурмати.

На три премијере, 7. марта у Бањалуци, 19. априла у Београду и 21. априла у Новом Саду, три позоришта су се представила својим матичним публикама и заслужено пожњела аплаузе. А након љетних гостовања у јуну, "Седам и по" на јесен наставља свој, вјерујемо, дуг и успјешан репертоарски живот. Овом пројекту, као облику његовања специјалних веза Српске и Србије, конкретну подршку пружило је Представништво РС у Београду.

Назад на Садржај

Образовање

ФПН у Бањалуци: уз подршку колега из Београда

Развој високог образовања у Републици Српској биљежи изузетну динамику и представља један од важних елемената њене припреме за евроинтеграције. Српска, као и већина земаља у балканском окружењу има тек око шест одсто високообразованог становништва, док је просјек у ЕУ вишеструко виши. Из године у годину, прије свега у Бањалуци и Источном Сарајеву, отварају се нове студијске групе на филозофским, филолошким, природно-математичким, медицинским и техничким факултетима у државном и приватном сектору, а расте и број истурених одјељења по мањим центрима. Отварање нових факултета је ипак много сложенији подухват, који тражи веће и дуже припреме.

Премијер, министар и декан: Потписивање меморандума о изградњи ФПН-а

Факултет политичких наука је најмлађи члан државног Универзитету у Бањалуци. Настао је почетком 2010. године из четири студија, која су се раније развијала у оквиру Филозофског факултета (социологија, социјални рад, журналистика) или су, као што је случај са базичним студијем политикологије, претходно тек зачета на овом факултету. Иницијални наставни програм је направљен у сарадњи са искусним колегама из Београда, а за првог декана је изабран је проф. др Ненад Кецмановић, шеф студија политикологије београдског Факултета политичких наука и дугогодишњи гостујући професор у Бањалуци.

Иако у просторно ограниченим условима, Факултет је захваљујући ентузијазму наставника и администрације, те великом интересовању за овај студиј за кратко вријеме конституисан и стартовао је пуним капацитетом. А повољна околност што Бањалучки универзитет има структуру кампуса (адаптирани објекти у бившем војном центру "Борик"), омогућила је да "млађи сустанар Филозофског факултета" користи и учионице Филолошког, Пољопривредног и других факултета. ФПН је већ ове године акредитовао програм мастер студија на све четири студијске групе и ушао у процес припреме за акредитацију докторских студија, па је расположиви не само властити него и позајмље-

Образовање

Макета зграде бањалучког Факултета политичких наука

ни учионички и кабинетски простор постао претијесан за даљи развој. Утолико више што болоњска реформа, у коју је факултет дубоко загазио, захтијева интензиван цјелодневни рад са студентима и већи број асистената, а то значи и већи број сала различите величине, од амфитеатра за заједничку наставу за бруцоше до малих сала за докторанде. Предсједник Српске, као и Влада, те Ректорат Бањалучког универзитета, показали су конкретну подршку развојним амбицијама ФПН-а и крајем априла је потписан уговор са Министарством просвјете о ангажовању 2.500.000 КМ за почетак изградње зграде факултета. Објекат је пројектован по најсавременијим универзитетским стандардима и планира се да буде завршен до краја идуће године, а у њему ће бити смјештени и факултетски Институт за друштвена истраживања, издавачки центар, редакција часописа, даље је планиран простор за практичну наставу, јавну трибину, те слободне студентске активности.

У менаџменту бањалучког ФПН-а, који поред декана Кецмановића, сачињавају професори Н. Поплашен, Е. Влајки, Б.Ковачевић, А. Богданић, те млађи сарадници С. Наградић, А. Врањеш и Ј. Илић, истичу да су почетком ове године на Београдском универзитету докторирала три асистента и да ће до краја године за доценте бити изабрана још три. Тиме ће се, кажу, ФПН углавном кадровски комплетирати и ослонити на властите снаге. Као специфичност овог факултета наглашавају трајну стратешку оријентацију на сарадњу са другим универзитетским центрима и угледним професорима из иностранства, сусједства те, у оквиру специјалних веза, посебно из Србије (Миле Милосављевић, Дарко Танасковић, Срђа Трифковић, Вукашин Павловић и др.). А заинтересованима, не само из Републике Српске, поручују да ће бањалучки Факултет политичких наука у наредној школској години расписати конкурс за четворогодишње студије из политикологије, социологије, журналистике и социјалног рада. Око стотину бруцоша биће примљено у статусу буџетских, самофинансирајућих и ванредних студената. Такође, на нешто мањи број мјеста на једногодишњим мастер студијама моћи ће да конкуришу дипломирани политиколози, социолози, новинари и социјални радници који имају одговарајући просјек оцјена.

Туризам

Бања Кулаши

Ако кренете правцем Прњавор – Теслић, на четрнаестом километру наићи ћете на Бању Кулаши. Смјештена је у подножју прелијепе планине Љубић, у питомој долини ријеке Укрине, поред пруге Добој – Бањалука, на површини од 12 хектара. Носи име села у непосредној близини, у крају који се одликује умјерено-континенталном климом.

На нашим просторима љековита својства воде почели су користити Римљани, који су цијенили посебно топле изворе сумпорне воде. За властелу, обољеле и рањене борце градили су импресивне грађевине са терапеутским садржајима – базенима и кадама, украшеним дивним мозаицима и фонтанама. Ове воде користили су током цијеле године и за те потребе постављали и подне цијеви кроз које су пуштали топлу воду за гријање.

Доласком Аустроугара на просторе БиХ први пут је извршен попис и опис свих природних извора. Убрзо затим E. Ludwig је извршио прве физичко-хемијске анализе главних извора у Босни и Херцеговини. Касније, користећи његове налазе, F. Katzer је урадио нове анализе, које је приказао у књизи "К познавању минералних врела Босне", у којој је описао и термални извор у Кулашима. Лаза Ненадовић, 1936. године, у својој књизи Кулаше описује као бању локалног значаја. Завршетком Другог свјетског рата бања је ушла у састав угоститељског предузећа "Цер" у Прњавору и у његовом саставу као акционарско друштво, остала је све до данас. Осамдесетих година прошлог вијека изграђена је нова бања са лијепим стационаром, базенима и кадама, као и садржајима за физикалну терапију. Радила је само сезонски, за потребе локалног становништва.

Улагања у инфраструктуру

Након приватизације и пререгистрације у акционарско друштво "Бања Кулаши", захваљујући стручном и материјалном ангажовању "Цептер фонда", у цијелости је реновирана и оспособљена да пружа савремене балнеотерапијске и физијатријске услуге током цијеле године. Након реновирања има могућност да пружа и услуге организације бањских спортско-рекреативних активности. Мир, блага клима и, прије свега, изразита љековитост термоминералне воде бање, деценијама су привлачили и оне који су тражили лијек за своју болест, као и оне који су долазили само да се одморе.

Здравствене услуге

Стољетна традиција Кулаша заснива се на изворима изразито љековите термоминералне воде, чија је температура 27 степени Целзијуса. Бактери-

Туризам

олошки је потпуно стерилна, а посебне карактеристике воде су високоалкалност (Ph 11,75) и ниска минерализација (168 mg/l. у Европи постоје само три, а у свијету седам извора овакве воде.

Анализом термоминералне воде бање утврђено је да њено коришћење даје изузетно добре резултате у лијечењу болести бубрега и мокраћних путева (каменац бубрега и мокраћног мјехура, хроничне инфекције бубрега, стања послије оперативних захвата на бубрежно-мокраћном систему), болести органа за варење (гастритис, чир на желуцу и дванаестопалачном цријеву), болести женских полних органа, повишен крвни притисак и холестерол, дијабетес, посљедице тјелесних повреда, болести локомоторног апарата (реуматузам), кожне болести (екцеми, псоријаза).

Лијечење псоријазе

Термалне воде Бање Кулаши показале су видне резултате у лијечењу псоријазе и смањењу тегоба и ублажавању клиничких промјена код псоријатичара и других хроничних кожних обољења.

Током рада у бањи и праћења тока лијечења обољелих од вулгарне псоријазе дошло се до сљедећих резултата:

- након неутралне терапије и кориштења бањске воде псоријатичне промјене су се повлачиле скоро у цијелости, са остајањем резудијалне пигментације;
- током купања у базенима покретљивост зглобног система и болови у зглобовима су се враћали у физиолошко стање;
- дружење са обољелима од исте болести позитивно је дјеловало на болеснике, у смислу враћања самопоуздања, које је код ових болесника често изгубљено;
- рецидиви болести након боравка у бањи су постајали све рјеђи, а ново појављивање симптома углавном је бивало у блажем облику;
- контраиндикације након коришћења бањске воде са осталим облицима лијекова нису забиљежене ни код једног обољелог;
- период лијечења и санирања промјена на кожи уз бањску воду бржи је у просјеку и до 70 одсто код свих обољелих које смо имали прилику да пратимо.

Протокол лијечења псоријазе (кожне болести)

- Субспецијалистички преглед (универзитетски професор)
- Контролни преглед (универзитетски професор) по потреби
- Континуирани љекарски надзор

Туризам

- Увођење у здравствену датотеку и праћење тока болести
- Минерална купка (када или базен) два пута дневно
- УВ терапија
- Вјежбе за психофизичку релаксацију

Смјештај

- Три оброка дневно (са више јела)
- Могућност избора дијеталне хране

Закључак

На основу досадашњег рада и праћења лијечења обољелих од вулгарне псоријазе у Бањи Кулаши, може се рећи да је њена вода изузетно корисна за лијечење ове болести. Имајући у виду да досадашњи начин лијечења вулгарне псоријазе често не даје жељене резултате, а могу се појавити и нежељене реакције ако се обољели третирају цитостатицима, лијечење бањском водом је добра и сигурна метода без нежељених ефеката. Љековита својства бањске воде су доказана у за то оспособљеним институцијама, те се може користити за лијечење обољелих од вулгарне псоријазе и других дерматоза алергијске етиологије, као равноправна терапијска метода, али уз сталан медицински надзор.

Угоститељске услуге

Смјештај у Бањи Кулаши пружа модерна, реновирана грађевина која пружа сав комфор и удобност.

Хотел располаже са 50 соба и четири апартмана. Све собе имају терасу са погледом на питому долину ријеке Укрине и опремљене су телевизорима са сателитским каналима и телефонима. Хотел посједује ресторан, кафе-посластичарницу, аперитив бар, ТВ салу, библиотеку, паркинг простор, трим стазе, базене са термоминералном љековитом водом, масажне терапије, његоване вртове и цвјетњаке, спортске терене (мали фудбал, кошарка, одбојка и др.).

Близина ријеке Укрине гостима омогућава рибарење и купање. Гости Бање Кулаши су, између осталих, могу да буду и ђаци. Екскурзије су рекреативног карактера и нуде разне садржаје, зависно од тога да ли су вишедневне или само пролазне.

Лидери привредног развоја

“Celex” из Приједора на челу

Захваљујући традиционалној годишњој награди Привредне коморе, није тајна која предузећа су у претходној години оставрила најбоље пословне резултате у РС. Постоје различите дјелатности и различити аспекти пословања, па се на списку награђених за 2010. годину у више категорија нашао већи број фирми, које ћемо представити у наредним бројевима Билтена. Почињемо, наравно, са оном која је оцјењена као лидер међу најбољим и заслужила велику награду Привредне коморе РС, а то је Творница папира “Celex” из Бањалуке.

Пуни назив фирме

Творница папира SHP „Celex” а.д.Бања Лука

Структура власништва

- „Eco – invest Ružombrek, s.s.“ (Slovakia)
- Фонд за реституцију (БиХ)
- Пензионифонд (БиХ)
- SHP “Harmanec, a.s. Harmanec“(Slovakia)

Састав менаџмента

Управни одбор
- Инг. Даниел Крцхнаву
- Инг. Лауко Олдрицх
- Инг. Јозеф Хорак

Одбор за ревизију
- Инг. Милан Фило
- Миљенко Брајковић
- Драган Матић

Интерни ревизор
- Инг. Петер Дебнар

Подаци о одговорним лицима емитента

- Предраг Згоњанин, директор Друштва
- Милан Милаковић, замјеник директора
- Ђорђе Лазић, главни финансијски менаџер
- Снијежана Тадић, шеф рачуноводства и пореза

Фабрика папира и папирне конфекције “Celex” почела је са радом у јануару 1966. године у саставу ИЦПВ-а (Индустрија целулозе, папира и влакна Бањалука) као трећа фабрика тадашњег гиганта Инцел, а прва фабрика *tissue* папира на подручју бивше Југославије.

Програм је реализован према EMSE – Париз. У изради опреме учествовале су фирме „Schneider-Creusot”, “Escher Wyss-Rawensburg”, “Millspaugh” итд.

Папир машина ПМ-1 типа YANKEE са два филца *lick-up* система преузимања траке са сита.

Програм рада ПМ-1 је:
- целулозна вата 9 -12 г/м² на ситу
- медицинска вата 2 -16 г/м² на ситу
- *tissue* папир крепом 20%) 12 -16 г/м² на ситу
- једнострани глатки папир 22 - 45 г/м² на ситу

Лидери привредног развоја

Увођењем ПМ-2 "Celex" је почео са производњом најквалитетнијег tissue папира у Западној Европи

- крепован папир 32 - 46 г/м² на ситу

Капацитет ПМ-1 је био сса 4.000 т папира и 3.000 т готових производа (целулозне вате, медицинске вате, џепних марамица, тоалет папира, салвета и ручника).

Средином 1973. године извршена је реконструкција ПМ-1 од стране фирме „Andritz – Austria", повећан је капацитет на 6.000 т.

Нова папир-машина ПМ-2 почела је да ради 1981. године. Испоручилац опреме је компанија „Andritz-Escher-Wyss-Sulzer". То је пилот-машина капацитета 130 т/дан, радна ширина 4.900 мм са дуплим ситом и максималном брзином од 1500 м/мин – највећа и најбржа машина на подручју бивше Југославије.

Највећа производња у "Celex-у" забиљежена је 1989. године – 32.000 т папира на обје папир машине и готових производа 21.000 т.

За вријеме несрећних догађања на територији бивше Југославије фабрика "Celex" је повремено радила и производња никада није потпуно стала, што је омогућило да се витална постројења одрже у радном стању.

У фебруару мјесецу 2001. године на расписаном тендеру за продају државног капитала ДП "Celex" Бањалука побиједио је Holding "Eco-invest,a.d.Ružomberok"– Република Словачка.То је прва страна инвестиција Словачке индустрије целулозе и папира. Саставни дио купопродајног уговора је била обавеза "Eco-invest-a" да у наредне двије године инвестира 17,5 милиона КМ и да запосли 420 радника, којим треба да исплати све заостале плате од 1996. до 2001. године.

На Скупштини предузећа у децембру мјесецу 2001. године ЗДП "Celex" се трансформисао у Творницу папира SHP "Celex",а.д. Бања Лука. За веома кратко вријеме, уз велику ангажованост стручних радника из SHP "Harmanec-a" Словачка, радника "Celex-a", страних компанија "Andritz" из Аустрије, "Adato" из Словачке, ПМ-2 је свечано пуштена у рад 27. јуна 2002. године, и од тог дана почиње производња и пласман најквалитетнијег *tissue* папира у Западној Европи и окружењу.

Година 2009. била је све само не досадна у сваком погледу (рецесија, глобална економска криза, потреси, ратови, цунамији…). Наде су биле усмјерене у бољу 2010. годину. Почетак је то и наго-

Лидери привредног развоја

Даљи развој је усмјерен на виши степен прераде произведеног папира

вјештавао. Процјене се нису показале исправним. Неочекивано је дошло до високог раста цијена репроматеријала и енергије.

Што се тиче папирног сектора – сфере хигијенског папира – услови су се знатније погоршали у односу на 2009. годину. Разлог лежи у чињеници да је потрошња хигијенског папира толико социјализована да се сматра "нормалном" у свакодневном животу, као и храна и вода за пиће, па се самим тим промјене улазних цијена нису могле у потпуности пренијети на финалне производе.

Кретање цијена улазних сировина и енергената није ишло на руку производњи будући да ниво продајних цијена затечених почетком 2010. године није било могуће значајније повећавати.

Уз све то и даље су постигнути значајни резултати на смањењу утрошака и трошкова по јединици готовог производа, а нове инвестиције, када дођу у фазу потпуне експлоатације, додатно ће допринијети овом процесу.

И поред тога положај запослених ни у једном тренутку није погоршаван, штавише договорене су и спроведене измјене у интерним актима у вези са организацијом и награђивањем запослених за наредни период.

Даљи развој је усмјерен на виши степен прераде произведеног папира и зависиће од аквизиција и повезивања са евентуалним стратешким партнерима на нивоу СХП Групе. С друге стране, с обзиром на општу тенденцију смањења трошкова пословања по јединици готовог производа, наставиће се процес аутоматизације и дигитализације пословања и у складу с тим обезбиједити услове за перманентно образовање запослених.

У слиједећем краткорочном периоду планирају се инвестиције прије свега у опрему за заштиту животне средине и обезбјеђење услова за добијање сертификата из серије ISO 14000. Истовремено, у овом периоду се очекује ефектуирање досадашњих инвестиција и стварање услова за нови инвестициони циклус.

Општине РС

Берковићи

Град “са ледине”

Општина Берковићи је рубна општина у источној Херцеговини, на југоистоку Републике Српске, тј. у јужном дијелу Босне и Херцеговине. Распростире се на површини од 270 км², надморске висине 500 – 1000м. Броји око 5.000 становника.

Сама општина је прије рата у Босни и Херцеговини била дио општине Столац. Средиште општине – насеље Берковићи 1991. године је имало 159 становника, дакле било је мало насеље, са релативно ниским степеном развоја. Мора се нагласити да је садашње подручје општине Берковићи био наслабије развијен дио предратне општине Столац.

Иако се може рећи да су Берковићи општина и град у настајању, ово подручје ипак има историју. У мјесту Потком налазе се остаци цркве Св. Илије који потичу из 14. или 15. вијека. Ктитори ове цркве су били племићка породица Пићевићи. Црква је порушена послије доласка Турака 1480 – 1490. г. Сачувани су само темељни зидови до 55 цм висине. И црква Св. Тројице на Горици представља својеврстан културно-историјски споменик. Ту су још и цркве на Трусини и у Љутом Долу, као и стари град Коштун (од лат. Kostrum-логор), који датира из раног средњег вијека, чиме се убраја у наше најстарије градове. Грађен је најкасније у 10. вијеку. Град је имао шест кула и био опасан окомитим зидом који је још уочљив. Ништа мање нису интересантне некрополе стећака којих има доста на терену општине. Неке од већих се налазе у Дабрици (Црквине), Хатељима, Предољу, Поткому, Љубљаници, Долу, Коритнику, Брачићима, Блацима, Љутом Долу, Сузини. Такође, на врху Стражевица (1050 м) који се уздиже изнад Дабарског поља, једна од три сестре по имену Стражевица изградила је себи цркву и, према народном предању, на том мјесту данас се налазе остаци темеља у којима је затрпано злато. На овим теренима нису изостала ни спомен-обиљежја из НОБ-а. У самом центру Берковића налази се споменик палим борцима и спомен-бисте народних хероја Саве Беловића и Данила Солдатића.

Сунце, земља, вода, камен, вјетар.

Према неким ранијим истраживањима, подручје Берковића се сврстава у ред најсунчанијих крајева у Европи. Та природна погодност би се могла искористити за производњу електричне енергије. Такође би се у исте сврхе могла искористити и снага вјетра.

Општине РС

Поглед на Берковиће

Треба истаћи и значај обрадивих површина као природног ресурса. Површина Дабарског поља од 50 км² и надморска висина од 470 – 550 м погодују производњи житарица и крмног биља, а и засади воћа су давали добре резултате. Велики проблем је што је већи дио овог поља у периоду касне јесени и почетка прољећа покривен водом, док је остатак погодан за обраду током читаве године. Потпуном реализацијом пројекта Горњи хоризонти овај проблем би се превазишао што је од велике важности како за нашу општину, тако и за Херцеговину која оскудјева обрадивим површинама.

На свјетском тржишту потражња за питком водом расте из дана у дан, тако да незагађена вода у општини Берковићи представља још један природни ресурс општине. Из великог броја природних извора издвајамо врело Брегаве, Прибиту, Безадно, Локвице и Зоглав, чији добар квалитет пружа могућности за отварање пунионица воде. На изворишту Брегава и Прибиту извршена су бактериолошка, радиолошка и хемијска испитивања. Резултати ових анализа показују да је вода изврсног квалитета, А категорије.

Калине

Локалитет Калине, гдје се налази лежиште опекарске глине, има добар положај у погледу комуникација. Опекарску глину чине седиментне творевине настале распадањем околних стијена, а заузимају простор од 20 км², од чега је детаљним геолошким истраживањима обухваћено само 30 ха. Постоје два основна типа глине: тамножута пјесковита и тамносива лапоровита. Лежиште располаже свим потребним елементима за експлоатацију корисне супстанце-методом површинског копа брдско-долинског типа. Квалитет глине је такав да се може користити за производњу керамичких производа. По класификационим показатељима ово лежиште припада другој групи лежишта цигларских глина. Урађен је елаборат за експлоатацију налазишта.

Још један од неискоришћених природних ресурса општине Берковићи је грађевински камен. Постоје два испитана налазишта за коришћење грађевинског камена и безброј налазишта гдје би се могао производити шљунак и креч.

До избијања рата у руднику Дабрица вршена је експлоатација квалитетне руде боксита. Површински и јамски коп обилују залихама око 1.000.000 т. Урађени су елаборати за експлоатацију. Руда је доброг квалитета и у себи садржи 50 до 56 одсто алуминијума и 0,5 до 4 одсто силицијума. Рудник је претрпио већа оштећења и још увијек није враћен у првобитно стање.

Општине РС

Солидна образовна инфраструктура

Општина Берковићи има једну осмогодишњу школу и истурено одјељење Економске школе из Требиња. У саставу осмогодишње школе налази се и седам подручних школа до четири разреда, од којих је само пет у функцији. Већина подручних школа је у посљедње вријеме адаптирана, тако да постоје прилично добри услови за извођење наставе. Све школе имају проблем са наставним средствима и помагалима, школским намјештајем, као и недовољно опремљеним кабинетима. Једино централна школа у Берковићима, у којој ученици похађају наставу од првог до осмог разреда, задовољава неке од услова. Потпуно је адаптирана од 2000. године до данас, што бар једним дијелом омогућава нормално извођење наставе. Како је ниво образованости становништва један од пресудних фактора који утичу на могућност праћења савремених токова у свим сферама живота, ваљало би размислити о отварању још неког одјељења неке друге струке, како би се употпунили дефицитарни профили. Обезбијеђени су услови за образовање постојећих кадрова из области информатике.

Основна школа "Његош"

Туристички потенцијали

Иако општина Берковићи има туристички потенцијал, туризам није развијен. Како нема индустрије, ваздух је кристално чист, што поред повољних климатских услова, погодује развоју бањског туризма. Терени су погодни за планинарење, екстремне спортове, бициклизам, а велики број пернате и друге ситне и крупне дивљачи омогућује развој ловног туризма.

Недостају смјештајни капацитети. Могуће је боравити у сеоским домаћинствима и у Ловачком дому који је потребно реновирати. Традиционална јела, као сир из мијеха, и могућност производње здраве хране у малим сеоским домаћинствима погодују развоју сеоског туризма. Подручје је такође богато разноврсним љековитим биљем и шумским плодовима.

Узвишење Стражевица је вјештачки створена хумка на планинском врху који се издиже на висини од око 1.050 м изнад Дабарског поља. По предању, ту је затрпана црква у којој се налази злато. Иста предаја каже да су сви покушаји откопавања били безуспјешни и да би се сваком ко је тај посао радио десила нека несрећа у породици. Сваке године се у љето одржава црквени обред у новосаграђеној капелици поред узвишења. Као природни феномен испод хумке, на удаљености од 50 м, налази се извор питке воде који никада не пресушује.

Стари град Коштун из раног средњег вијека, зидан од врло крупног камења, 2004. године проглашен је националним споменником БиХ. Такође, постоји и велики број стећака – некрополе у Подкому , Хатељима и Дабрици.

Интересантне су и многе пећине и крашке јаме, будући да многе нису довољно испитане или уопште истраживане.

Динамичан развој јавне инфраструктуре

До 1992. године општина Берковићи је била мјесна заједница општине Столац, са слабо изграђеном инфраструктуром.

Општине РС

Брдо Стражевица

Путна мрежа

Са сусједним општинама (Столац, Билећа, Невесиње) Берковићи су повезани са два регионална пута. Регионални пут Столац – Берковићи – Билећа је у потпуности асфалтиран, док је пут на правцу Берковићи – Невесиње највећим дијелом макадамски (7 км кроз општину), те овај проблем треба што прије ријешити. Кроз општину Берковићи пролази дио магистралног пута Љубиње – Столац у дужини од 7 км.

Укупна дужина локални путева у општини Берковићи је 144,96 км. Од тога су са асфалтним коловозом 34,80 км, бетонским 13,02 км, туцаничким 90,75 и земљаним коловозом 6,39 км.

Локални пут Преворац – Љубиње у дужини од 8,00 км је од туцаника, а о њему се стара ЈП Путеви РС. Стање локалних путева са макадамским коловозом је лоше њихове велике дужине и малих средстава која се на годишњем нивоу издвајају за њихово одржавање.

Путеви са бетонским и асфалтним коловозом су већим дијелом рађени до 90-тих година, у њих се улажу мала средства па је честа појава великог броја ударних рупа.

Телекомуникације

Проблем несметаног комуницирања са свијетом општине Берковићи имала је дуги низ година. Разлози за то су покидане преносне веза на правцу Берковићи – Столац у току рата, као и застарјела телефонска централа са малим бројем прикључака. Проблем је ријешен постављањем дигиталне телефонске централе и увођењем мобилне GSM мреже која у цијелу територију општине прекрива сигналом. Постојећи CLL телефонски систем омогућава комуникацију задовољавајућег квалитета, укључујући и коришћење интернета. Увођењем дигиталног преноса података омогућен је телефонски саобраћај сасвим задовољавајућег квалитета, што је један од главних предуслова за несметан развој општине.

РТВ сигнал

Подручје општине Берковићи већим дијелом је покривено сигналом Радио телевизије Републике Српске, мада пријем није добар. Постојећи репетитор је у доста лошем стању, те су чести прекиди програма, а пошто је то главни емитер телевизијског сигнала на подручју ове општине, ускраћено је право становништву на правовремено информисање сликом и ријечју. Овакво стање се дјелимично ублажава коришћењем сателитских програма разних ТВ кућа. Одскорашњи рад локалног радија поспијешио је обавјештеност домаћег становништва информацијама локалног карактера. Наведеним проблемима треба посветити мало више пажње у периоду који слиједи.

Расвјета

Проблем градске расвјете је изражен јер стара расвјета није у функцији, а за њено оспособљавање и проширење потребна су велика материјална средства. Неопходно је наћи начин финансирања како би се ријешио пројекат везан за расвјету урбаног дијела општине. Недавно је урађена расвјета

Општине РС

на подручју новог насеља, што је увелико допринијело визуелном изгледу нашег града, нарочито ноћу.

Електрична мрежа

Општина Берковићи обезбјеђује се електричном енергијом преко далековода са Плане, који је новијег датума и представља право рјешење за дужи период. Нова трафо станица омогућава квалитетан пренос електричне енергије на локалну мрежу. Локална дистрибутивна мрежа је доста стара, па чести вјетрови, који су карактеристични за ово поднебље, изазивају прекиде у редовном напајању. Рјешење се може дјелимично изнаћи у постављању бетонских стубова, бар на мјестима гдје су удари најизраженији. Рјешење проблема нисконапонске мреже у посљедње вријеме донекле је реализовано.

Водовод

Досадашња водоводна мрежа није задовољавала ни минимум потреба, па су у љетном периоду редукције биле свакодневне. Захваљујући донацији данске владе изграђен је водовод у дужини од 7 км из извора Вријека капацитета 20 л у секунди у најсушнијем периоду. Завршетком водовода ријешен је проблем снабдијевања водом центра општине и свих села на ободу Дабарског поља. Са територије општине Берковићи полазе два водовода према сусједним општинама Љубињу и Стоцу. Треба рећи да је дио територије који обухвата Дабарско поље богат подземним водама, што још увијек није довољно испитано.

Остаци римског града Коштуна

Водопад Подком

У склопу пројекта изградње Горњих хоризоната планирано је прокопавање тунела из Дабарског поља у Фатничко, чиме би се исушио велики дио плодних површина, које су редовно биле плављене у току кишних периода.

Могућности за улагање страних инвеститора

Све досадашње анализе су показале да Берковићи посједује значајне природне ресурсе за производњу здраве хране и пића који се још увијек недовољно користе. У привредној структури општине Берковићи, међутим, доминирају производи у које се уграђује врло мало додате вриједност (примарни пољопривредни производи). Треба имати на уму да је привредна структура која се базира на сировинама дугорочно неодржива, јер ограничава побољшања у технологији и развој знања и вјештина у привреди.

За динамичан развој локалне економије и побољшање стандарда живота пожељно је континуирано повећавати производњу производа с већом додатом вриједношћу, у односу на садашњу произ-

Општине РС

Панорама Дабарског поља

водњу примарних производа и нисковриједних полупроизвода и производа. Кључни инструменти за подизање додате вриједности су примјена знања у производњи, улагања у нову технологију, као и продаја и дистрибуција заснована на знању о садашњим и потенцијалним тржиштима и савременим начинима дистрибуције.

Оперативни циљеви

Подршка пољопривреди и сточарству у повећању обима и квалитета производње

Подршка прерађивачима у финализацији производа (проналажење тржишта, виша додата вриједност, нова технологија, технички стандарди итд.)

Пројекти

1. Унапређење ланца вриједности производње и прераде поврћа и воћа, уз успостављање сарадње са еминентним центрима знања у регији (бољи приступ тржишту, виша додата вриједност, нова технологија, технички стандарди итд.)
2. Унапређење ланца вриједности у сточарству и преради меса, уз успостављање сарадње са еминентним центрима знања у регији (бољи приступ тржишту, виша додата вриједност, нова технологија, технички стандарди итд.)
3. Изградња тржнице - локација Видуша
4. Стимулисање производње, проналажење тржишта и брендирање органских производа (пчеларство и др.)
5. Подстицање виноградарства и производње вина
6. Комасација и мелиорација Дабарског поља
7. Израда просторно-планске документације
8. Креирање промотивног приступа и пакета за привлачење инвеститора и дефинисање контакта за инвеститоре у општини
9. Проналажење квалитетних инвеститора за производњу соларне енергије
10. Проналажење квалитетних инвеститора за изградњу вјетропаркова – локације Хргуд и Трусина
11. Проналажење квалитетних инвеститора за изградњу пунионица питке воде – локације врело Брегаве и Прибитух
12. Проналажење квалитетних инвеститора за експлоатацију и прераду глине, креча и грађевинског камена
13. Истраживање и дефинисање нових могућности за инвестирање на подручју Берковића

Ранко Лучић, начелник општине Берковићи

ИЗЈАВА НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ БЕРКОВИЋИ РАНКА ЛУЧИЋА

"Већ је познато да се у Берковићима промјене и развој дешавају много брже и ди-

Општине РС

намичније него што је то случај у већини крајева Републике Српске и Босне и Херцеговине. Идемо у сусрет свему што је савремено, што је европско. Сматрам да Берковићи имају потенцијала, људска и природне ресурсе. Желим да се народу овог подручја отворе могућности и прилике за приватну иницијативу, посао и живот.

Љути до - стећци

Гране у којима очекујемо највише инвестиција је прерађивачка индустрија из области пољопривреде и коришћење природних ресурса – енергије воде и вјетра. Пројекти који су планирани за коришћење потенцијала питке воде су врло профитабилни, јер све оно што се производи има ниску цијену и велике транспортне трошкове, а ми имамо луку Плоче на вратима, 70 км од Берковића, тако да се сви производи могу извозити јефтинијим транспортом.

Видим Берковиће као један савремен, развијен и богат градић у Херцеговини. То ће бити врло брзо. То је моја визија, али има још оних који једнако виде и осјећају."

Привући квалитетне инвеститоре: производња чисте енергије, вода, остали природни ресурси и технолошки напредне индустрије

Потребно је постићи да не само домаће већ и међународно тржиште доживи Берковиће као занимљиву и изнад свега јединствену инвестициону локацију с препознатљивим идентитетом. Берковићи су већ средина која радо прихвата људе из цијелог свијета, с којима успоставља присан однос и која, истовремено, изражава и чува све своје вриједности и карактеристике. Такође, општина Берковићи је значајно напредовала у погледу пословног окружења и приступа привредницима и инвеститорима. Међутим, констатована је недовољно добра искоришћеност простора као стратешког ресурса општине.

Под овим циљем се подразумијева стварање недостајуће физичке и пословне инфраструктуре и привлачење инвеститора како би се побољшала привредна структура Берковића. То значи помоћ инвеститорима код урбанистичког и инфраструктурног уређење појединих локација, што подразумијева и даљи рад на стварању што подстицајнијег пословног окружења које ће привући нове инвеститоре, али и стимулисати локалну привреду.

Оперативни циљеви

- Комплетирана просторно-планска документација
- Успостављена контакт-тачка за инвеститоре и осмишљена промоција за привлачење инвестиција
- Унапређење инфраструктуре за потребе инвестирања

Представништво Републике Српске

Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија

Тел: 00 381 11 324 6633
Факс: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs